

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
postmottak@aid.dep.no

Oslo, 15.november 2024

Innspill til forskningsprioriteringer Statsbudsjettet 2026

Norge må investere i anvendt forskning som tas raskt i bruk for å løse vanskelige samfunnsutfordringer

FFA foreslår at:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet øker forskningsbevilgningene med 50 MNOK for å styrke forskningsinnsats blant annet på studier som omhandler organisering og styring av arbeids- og velferdstjenestene. Kunnskapsoversikten over Arbeids- og velferdstjenestene fra 2023 peker blant annet på behovet for videre forskning som utforsker de organisatoriske rammene for samarbeidet mellom NAV og andre sentrale aktører, for eksempel innen skole- og helsevesenet. Det er videre behov for forskning som studerer barrierer og muligheter for samhandling på alle nivåer. I tillegg er det behov for å styrke forskningsinnsats som studerer hvordan økt innvandring av mennesker med flyktningbakgrunn på grunn av endret geopolitisk situasjon påvirker arbeidslivet og velferdstjenestene i Norge.

AID Kap.601, post 74 Tilskot til Noregs forskingsråd styrkes med 50 MNOK til studier ang bl.a. organisering og styring av arbeids- og velferdstjenestene.

Bruk forskningsinvesteringene systematisk og treffsikkert for å nå de krevende samfunnsmålene

Perspektivmeldingen tydeliggjør Norges utfordringer. Våre naboland Finland, Sverige og Danmark øker forskningsinvesteringene kraftig frem mot 2030 for å møte sine viktigste utfordringer. Draghi-rapporten adresserer mye tyngre investering i forskning og innovasjon for at Europa skal bli mer konkurransedyktig, mindre karbonavhengig og tryggere.

De neste 5-10 årene blir avgjørende for hvordan vi møter dagens løpende utfordringer og for hvilket samfunn vi overlater til kommende generasjoner. Norges økonomiske og sosiale situasjon gir oss enda mulighet til å greie å ta samfunnet vårt gjennom det grønne og digitale skiftet til et bærekraftig og trygt samfunn med høy verdiskaping og produktivitet. Norges investering i forskning rettet mot utfordringene må styrkes og brukes målrettet og effektivt, utløse næringslivets forskningsinvesteringer og bidra til fortsatt å bygge samarbeid som utløser store forskningsmidler fra EU.

Forskningsinstituttene samfunnsoppdrag er å bidra til å løse samfunnsutfordringer. Instituttene har høy kompetanse på å identifisere og forstå brukerbehov og driver utstrakt forsknings- og teknologiutviklingssamarbeid med bedrifter og offentlige aktører. Denne kombinasjonen gir en unik innsikt og bidrar til at forskningen blir relevant og tas raskt i bruk. Forskningsinstituttene kompetanse og kapasitet bør utnyttes bedre for å nå fellesskapets mål. Da trengs det et helhetlig forskningssystem og investering i forskning som adresserer samfunnsutfordringer og fremmer forskningssamarbeid med næringslivet og offentlige virksomheter på tvers av sektorer.

Forskningen må gis tydelige mål. Forskningsmiljøene og de som eier utfordringene må samarbeide, på tvers av sektorer og interesser i samfunnet. En kraftsatsing på utfordringsdrevet og anvendt forskning, både i offentlig og privat sektor, er nødvendig for å møte utfordringene. Vi mener det fordrer at forskningsbevilgningene inngår i alle sektordepartementenes tiltak for å realisere ambisjonene.

Norge må styrke anvendt forskning for å greie den vanskelige teknologiutviklingen og bygge beste kunnskap for trygge og inkluderende nullutslippssamfunn og grønn konkurransekraft.

Staten investerer ca. 48,5 mrd. kr i forskning (2025). I tillegg kommer ca. 3,7 mrd.kr. som benyttes til SkatteFUNN. En synkende andel, ca. 1/5 av de samlede statlige forskningsbevilgningene, konkurranseutsettes gjennom Forskningsrådet, dvs. Ca. 10,5 mrd. kr. Denne andelen av de samlede statlige forskningsmidlene bør økes og innrettes mot de vanskeligste samfunnsutfordringene. Forskningen må gis tydelige mål.

Åpen konkurranse om forskningsmidler sikrer kvalitet og relevans i forskning. Samarbeid mellom de som eier utfordringene og forskningsmiljø gjør at forskningen tas raskt i bruk, spres og utvikles.

Departementene oppfordres til å benytte forskningsavtalen (SSA-F) ved utlysning av FoU-oppdrag. Merverdien som skapes ved å legge forskningsavtalen til grunn, er forskningssektorens evne til å bruke data og resultater fra oppdragsforskningen til å bygge en tyngre og mer langsiktig kunnskapsbase som tjener samfunnet. Forskningsinstituttene kobler ofte erfaringer fra arbeidet med oppdragsforskningen inn i utvikling av bidragsprosjekter som finansieres av Norges forskningsråd, EU og andre kilder og vice versa. En ytterligere merverdi er vitenskapelig publisering som kommer ut av oppdragsprosjektene som del av forskningsinstituttens samfunnsoppdrag.

Gjennom sin opparbeidede kompetanse på å levere forskningsbasert kunnskap i oppdragsmarkedet, har forskningsinstituttene bedriftskulturer med stor omstillingskapasitet. De har også omfattende samarbeid med samfunns- og arbeidsliv som brukere av forskningen. Instituttene er dermed godt rustet til å frembringe kunnskap som kan bidra til rask omstilling i samfunnet.

FFA mener at:

- Offentlig investering i må trappes opp fra 0,89% i 2025 til 1,25% av BNP innen 2030, og slik utløse forskning for grønn, digital og rettferdig omstilling og samfunnssikkerhet.
- Forskningsrådets utlysninger må understøtte langsiktig, tematisk og mulighetsskapende samarbeid mellom dem som kjenner utfordringene på pulsen og forskningsinstituttene som bidrar med kunnskap. Samarbeidsvirkemidler må tas i bruk på flere samfunnsområder, slik at en bygger relevant forskning som tas i bruk underveis og som spres i samfunnet.
- En større andel av offentlige forskningsmidler innen samferdsel, helse og omsorg, forsvar og samfunnssikkerhet må utlyses i åpen konkurranse og rettes mot tverrfaglig og tverrsektoriell forskning. Sivil forskningssektor må bidra mer til forsvarssektoren og samfunnssikkerhet.
- Offentlige bevilgninger til FoU i næringslivet må også utløse finansiering fra bedriftene selv
- Norge må fortsette forskningssamarbeidet med Europa og andre land og ivareta nasjonal strategisk kapasitet slik at en er konkurransedyktig i Europas forskningsprioriteringer

Vi utdyper gjerne forslagene og ønsker lykke til med budsjettarbeidet!

Vennlig hilsen

Anne Strømmen Lycke

Anne Strømmen Lycke
Styreleder FFA

Agnes Landstad

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Forskningsinstituttens Fellesarena organiserer de 33 selvstendige forskningsinstituttene som fyller kriteriene for grunnfinansiering fra Forskningsrådet, til sammen 7300 årsverk og 14 mrd kr i årlig omsetning, derav 1,9 mrd kr fra utlandet. Norge har i sin instituttsektor et velfungerende apparat for anvendt, tverrfaglig og målrettet forskning. Forskningen er innrettet mot samfunnsutfordringene og bidrar til konkurransekraft, innovasjonsevne og omstilling i næringsliv og offentlig sektor. Forskningsinstituttene er forsknings- og innovasjonspartnere for bedriftene og akseleratorer for omstilling i samfunnet.